

УДК 005.35:657.375.6

НЕФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Немашкало К. Р., к.е.н., Харківський національний економічний університет імені
С. Кузнеця, м. Харків, Україна

Анотація — Обґрунтовано необхідність формування або розробки та поширення соціального звіту для ефективної стратегії розвитку корпоративної соціальної відповідальності українських підприємств. Визначені переваги складання нефінансової звітності для підприємства

Ключові слова — звітність, нефінансова звітність, корпоративна соціальна відповідальність, стандарти нефінансової звітності.

Зміна факторів середовища функціонування підприємств вимагає від українських підприємців змінити пріоритети корпоративної стратегії. Дедалі серед підприємств розповсюджується впровадження практики корпоративної соціальної відповідальності, що тягне за собою розвиток системи надання відповідної звітності.

Одним з інструментів стратегії розвитку корпоративної соціальної відповідальності є нефінансова звітність.

Серед науковців, які досліджують питання щодо сутності, ролі та етапів розробки нефінансової звітності, можна виділити таких фахівців, як: В. Воробей, Л. Гнилицька, П. Куцик, Д. Ситковский, Н. Сміт, М. Сулима, Н. Супрун [1; 2, 5; 7; 6; 10]. В своїх дослідженнях науковці виділяють основні напрямки розвитку корпоративної соціальної відповідальності та проблеми впровадження міжнародних стандартів нефінансової звітності в діяльність корпорацій. Так метою статті є визначення переваг формування нефінансової звітності на підприємствах.

Для формування ефективних корпоративних відносин в Україні

актуальними залишаються питання підвищення рівня розкриття фінансової та нефінансової інформації. Тому подальший розвиток звітності та використання досвіду розвинених країн світу дозволить Україні вийти на новий етап соціального та економічного розвитку.

За визначенням представників Глобального договору ООН, нефінансова звітність (соціальна звітність) – це документально оформлена сукупність даних комерційної організації, що відображає стан компанії, принципи та методи співпраці з групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства [1, с. 6].

Нефінансова звітність містить інформацію як про економічні результати діяльності, так і результативність у соціальній та екологічній сферах. Головне завдання нефінансових звітів – надати повну картину щодо впливу діяльності компанії на три сфери – екологічну, економічну і соціальну – та охарактеризувати конфлікти між цілями стейкхолдерів, можливі взаємозв'язки між зазначеними областями [9]. Нефінансова звітність має різні назви та формати підготовки – від форми і змісту, визначеними різними міжнародними стандартами, до складених за власними уявленнями: звіт про сталий розвиток, звіт про корпоративну соціальну відповідальність, соціальний звіт, звіт про прогрес у реалізації принципів Глобального договору, інтегрований звіт тощо.

На сьогодні в Україні відбувається процес аналізу закордонного досвіду, інтеграції методології та методики формування соціальної звітності до українських реалій.

Однією з вагомих проблем впровадження соціальної звітності у сучасний бізнес є невизначеність у вітчизняній науковій літературі в термінології, методичних основах соціальної звітності, в конкретизації та уніфікації понять, що роз'яснюють відповідні положення і особливості їх застосування [3]

Існує безліч організацій, що розробляють ініціативи та рекомендації щодо складання корпоративної, екологічної та соціальної звітності. Серед них: Глобальний договір ООН, Глобальна ініціатива зі звітності (GRI), Рада зі стандартів розкриття інформації про екологічний вплив (CDSB), Міжнародна рада з інтегрованої звітності (IIRC)

На сьогодні Глобальний договір об'єднує понад 12 тис. учасників зі 170 країн світу. 55 українських компаній були стороною договору в різний час. 44 компанії тільки мають статус активних, зокрема корпорація «Оболонь», Група компаній «Фокстрот», група «Метінвест», ДТЕК, ВіДі Груп та інші [4]. Наразі 8,3 % українських компаній публікують окремий нефінансовий звіт, а 13,2% – надають екосоціальні показники у регулярному фінансовому звіті, це говорить про не готовність компаній складати звітність із сталого розвитку [10].

Тим часом, у світі дедалі більша кількість компаній готують нефінансові звіти [2]. З 250 найбільших у світі корпорації 93% на цей час повідомляють про свої показники стійкості і 82% використовують стандарти GRI для складання звітності. Сінгапурська біржа, Тайванська біржа, Агентство фінансових послуг Японії (FCA) вимагають від лістингових компаній розкриття інформації відповідно до принципів GRI. У Великобританії на законодавчому рівні визначено обов'язок компаніям держсектора, які мають соціальну значущість, надавати GRI звітність [4].

Складання нефінансових звітів несе певні переваги, оскільки у плині її підготовки реалізується можливість проаналізувати власну стратегію, об'єктивно оцінити власну діяльність, ідентифікувати

нефінансові ризики, удосконалити процеси управління.

У загальному вигляді переваги від нефінансової звітності можна узагальнити у наступні (рис. 1).

Рис. 1. Переваги від складання нефінансової звітності [1, 10]

Таким чином, при компетентному підході нефінансова звітність здатна чітко структурувати політику соціальної відповідальності та стати для бізнесу інструментом стратегічного планування.

Адресатами нефінансових звітів є широке коло громадськості, ділові партнери, співробітники компанії працівники і бізнес-партнери, фінансові агенти (кредитори, інвестори, донори), акціонери (власники і співвласники), споживачі, а також органи влади (державної та місцевого самоврядування) і неурядові організації [5].

Соціальні звіти корпорацій, як правило, розміщуються на корпоративних веб-сайтах, публікуються у вигляді брошур для вільного використання і поширюються зацікавленим сторонам: органам державного управління, об'єднанням споживачів, індивідуальним споживачам, бізнес-партнерам, громадським організаціям [1]

На сьогодні існує близько 20 різних стандартів нефінансової звітності. Найбільше поширення одержали чотири стандарти: GRI (включає три основних елементи: економіка організації, її соціальна та екологічна політика); ISO 14000 (стандарт заходів по охороні і раціональному використанню навколишнього середовища); SA8000 (світовий стандарт, акцентує увагу на трудових відносинах з урахуванням встановлених норм відповідальності роботодавця у галузі умов праці); AA1000

(стандарт спрямований на впорядкування соціальних ініціатив компанії і підвищення їх ефективності).

Сьогодні GRI стала стандартом у визначенні рамкових умов підготовки і показників нефінансової звітності. Система звітності GRI виступає для компаній основою розкриття інформації про результати діяльності щодо забезпечення сталого розвитку. Ця система застосовується організаціями будь-якого розміру, типу і місцезнаходження. Вона постійно вдосконалюється і розширюється в міру накопичення досвіду в оформленні звітності та зміни як потреб компаній, які звітують, так і аудиторії звітів.

Для нефінансового звіту щодо реалізації концепції соціальної відповідальності пропонується вільна форма змісту, яка є найпоширенішою формою звітності і яку використовують більшість організацій, що позиціонують себе як соціально орієнтовані.

Таким чином застосування нефінансової звітності на підприємствах є вкрай важливим і має бути спрямованим на збалансоване забезпечення потреб багатьох зацікавлених сторін. Складання нефінансової звітності вирішує питання документування й поширення стейкхолдерам інформації щодо результатів реалізації стратегії корпоративної соціальної відповідальності. Тому подальший розвиток повинен бути націлений на розробку методології впровадження нефінансової звітності у розвиток стратегії підприємства.

Список використаної літератури

1. Воробей В. Нефінансова звітність: інструмент соціально відповідального бізнесу / В. Воробей, І. Журовська; за ред. В. Воробей. – К.: ФОП Костюченко О. М., 2010. – 255 с.
2. Гнилицька Л. В. Сучасні підходи до квінтесенції публічної звітності підприємства в контексті забезпечення його економічної безпеки / Л. В. Гнилицька // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2016. – Вип 1 (34). – С. 48–65
3. Куцик П. Соціальна звітність підприємств : проблеми і перспективи розвитку [Електронний ресурс] / П. Куцик, Ю. Семенишена Режим доступу:

http://sophus.at.ua/publ/2014_11_25_lviv/sekcija_2_2014_11_25/socialna_zvitnist_pidpriemstv_problemi_i_perspektivi_rozvitku/68-1-0-1111

4. Любашева О. Три «П» звітності зі сталого розвитку: проблеми, перспективи, переваги [Електронний ресурс] / О. Любашева, О. Сущенко // Экономические известия. – Режим доступу: <http://eizvestia.com/uk/ekonomika-ukr/full/488-tri-p-zvitnosti-zi-stalogo-rozvitku-problemi-perspektivi-perevagi>

5. Охріменко О. О. Соціальна відповідальність Навч. Посіб. / О. О. Охріменко, Т. В. Іванова. – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». – 2015. – 180 с.

6. Саприкіна О. Корпоративна соціальна відповідальність: модель та управлінська практика: Підручник / [М. Саприкіна, О. Ляшенко, М. Саєнсу та ін.]; за ред. М. А. Саприкіна. – К.: Фарбований лист, 2011. – 480 с.

7. Ситковский Д. Корпоративные социальные инвестиции как фактор экономического развития на региональном уровне [Электронный ресурс] / Д. Ситковский // Управление экономическими системами : электрон. науч. журн. – 2010. – № 4(24). – Режим доступа: <http://uecs.mcnp.ru/modules.php>.

8. Смит Н. Корпоративная социальная ответственность – просто большая бизнес-парадигма [Электронный ресурс] / М. Смит // Csrjournal. Корпоративная социальная ответственность. – К., 2009. – Режим доступа: <http://www.csrjournal.com/sferu-ks/>.

9. Соціальна відповідальність українського бізнесу: результати опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://brc.undp.org/img/publications/>.

10. Сулима М. Характерні особливості корпоративної звітності вітчизняних підприємств [Електронний ресурс] / М. Сулима. – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/2569>

11. Супрун Н. Концептуальні основи розвитку корпоративної соціальної відповідальності / Н. Супрун. – К.: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2010. – 189 с.

12. Фірсова С. Соціальна відповідальність бізнесу в Україні: маркетинговий аспект [Електронний ресурс] / С. Фірсова // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Економіка. – 2011. – Режим доступу: <http://papers.univ.kiev.ua/>

Автори

Немашкало Каріна Ромеовна, доцент кафедри менеджменту та бізнесу ХНЕУ ім. С. Кузнеця. (hneu.nemashkalo@gmail.com)

Тези доповіді надійшли 30 січня 2017 року.

Опубліковано в авторській редакції.